

Memorial per la Pau

Josep Vidal i Llecha 1992

Ens apleguem un cop més (i ja són vuit anys) per recordar i honorar la figura d'una persona, Josep Vidal i Llecha. Perquè si aquest Memorial per la Pau existeix, i comença a tenir, crec, un perfil propi, és precisament en homenatge i recordança a aquell gran home, bon català (i reusenc) i alhora ciutadà del món. I per això porta el seu nom. L'associació formada per un grup d'amics del Josep Vidal, entorn de la seva vídua Liesel, va pensar aleshores, i continua pensant ara, vuit anys després, que el millor record, el millor homenatge era difondre les idees que ell va defensar amb paraules i fets. Perquè en ell les idees no eren pura elucubració mental, sinó fruit d'una experiència vital molt rica, sovint dolorosa. La seva vida no va ser precisament plàcida i sense problemes: guerra civil, un exili posterior que va fer que ell, llicenciat en dret i magistrat, hagués de treballar en oficis molt diversos per guanyar-se la vida... Tot això li va ser ocasió de reflexió, que després va plasmar en la seva obra escrita i va transmetre en la seva activitat docent. Pau i fraternitat universal són els eixos del seu pensament, i són també el fil conductor d'aquest Memorial, que amb vuit anys ha pogut anar mostrant la riquesa dels conceptes que va defensar el Josep Vidal.

I encara tenen un altre efecte: mostrar, i això genera optimisme i confiança, com tants i tantes persones i entitats (sovint poc conegudes) s'esforcen per millorar el món, per fer-lo més just i fraternal. De fet, cada any el Comitè de concessió es troba amb el problema d'haver d'escollir un guardonat entre molts proposats, tots ells mereixedors de ser coneguts i premiats amb aquest i amb d'altres guardons. Sí, tot i les injustícies i les violències, cal tenir confiança en una societat en què creixen tantes iniciatives generoses i desinteressades.

I anem al Memorial d'enguany. Per primer cop el guardó no ha estat concedit a una sola persona o entitat, sinó a dues. Aquest resultat, no previst, ens permet, però, estudiar (i ho faré molt breument) les coincidències i les diferències entre els guardonats. En primer lloc, es tracta de dues entitats preocupades, concretament, pels pobles d'Amèrica, i més específicament pels més marginats, els pobles indígenes. I això, en un any com aquest, marcat per la celebració del 500 aniversari d'uns fets prou coneguts i transcendents com els que van tenir lloc l'any 1492, ens sembla interessant destacar-ho. Hom pot estar o no d'acord amb les celebracions que es fan, però em sembla indubtable que, en tot cas, poden ser una bona ocasió de prestar una atenció preferent al drama (començat fa cinc segles però ben actual) de molts milions de persones del continent americà. Doncs bé, tant la *Coordinadora de Viudas de Guatemala* com la *Coral Primavera per la Pau* projecten llum sobre la dramàtica realitat d'aquells pobles, castigats per la misèria, la injustícia, la

droga, la violència... I dintre d'ells més específicament encara, la població indígena, doblement maltractada al llarg dels segles però també ara mateix: després, els guardonats ens en podran parlar.

Sobre aquest fons comú, però, varia la forma d'actuació i el lloc concret on es produeix. És important la lluita (pacífica, però ferma) contra l'opressió i la injustícia allà on es produeix, i pels mateixos afectats: ells han de ser protagonistes de la seva història. I això és el que fa, concretament, la *Coordinadora (CONAVIGUA)*.

Però també és bo que nosaltres, des de la rica i de bon tros egoista Europa, creem i mantinguem iniciatives d'ajuda i solidaritat amb els pobles americans, ajudant-los materialment, però també fent-los arribar la nostra simpatia i comprensió, i estenen aquests sentiments i el coneixement de la realitat, una realitat dramàtica i poc coneguda per molts. I això és el que fa la Coral, des de Catalunya. A més, com deia, és diferent la forma d'actuar: la Coral treballa per la pau amb les seves veus: la *Cantata de Santa Maria de Iquique*, la *Missa Campesina* de Mejías Godoy, la *Cantata de la Terra sense Mals* (amb text del bisbe Casaldàliga), un espectacle, *Els poetes canten la pau* a partir d'un poema de Miquel Martí i Pol, cants per la pau i la natura, espirituals negres, etc., han estat oferts en diferents concerts, mostrant com la música pot ser també una eina per la pau. Sóc un convençut (des de la meua modesta pertinença al món de la música coral) dels valors de la música de cara a la pau; és el fet, de gran valor didàctic, de crear un resultat satisfactori (per a la societat i per als individus) a partir de l'esforç conjunt d'un grup. Si n'és, de gran, la satisfacció de la fita, bella fita, assolida entre tots...

I afegim encara els vincles d'amistat i bona companyonia que aquest culte a la bellesa crea entre els que el practiquen. Certament, a la pau per la música pot ser més que una frase, pot ser tot un programa. I això és el que han fet els components de la *Coral Primavera per la Pau*.

La *Coordinadora de Viudas de Guatemala* treballa en un context més dramàtic. Se'n parla poc, de Guatemala, als mitjans de comunicació més coneguts. Però els que volem estar atents a la situació dels drets humans arreu del món trobem prou informació com per haver de manifestar la nostra preocupació pel que passa en aquell país. I és que són moltes, afortunadament, les entitats que coneixen la realitat i en parlen, i la denuncien. Un dia és Al, que dedica a Guatemala un bon espai en el seu informe anual, i que, a més, ha d'ocupar-se de casos puntuals. Recordo, per exemple, el cas d'Axel Mejía, un treballador de Casa Alianza, refugi per a nens del carrer, amenaçat i maltractat per haver intentat impedir l'apallissament d'uns nens del carrer a mans de membres del *Sistema de Protecció Civil*. O el cas d'Hugo de León Palacios, un mestre desaparegut després de ser segrestat el març de 1984...

Un altre dia podem llegir un informe de la UNICEF que ens parla de l'altíssim nombre de nens pobres, indigents que hi ha a Guatemala, i que són perseguits, maltractats, morts o desapareguts.

Els Comitès Óscar Romero, les Comissions de Drets Humans de Guatemala, les Brigades Internacionals de la Pau, Justícia i Pau, Intermon, o l'Associació per les Nacions Unides, ens informen -massa sovint- de repetides violacions dels drets humans en aquell país, on prop de cent mil persones han mort i quaranta-cinc mil han desaparegut en els darrers anys de repressió. De vegades, les morts han estat massives, com en el cas de Santiago de Atitlán l'any 1990, en què l'exèrcit va disparar contra una manifestació pacífica de camperols. Afegim entre d'altres violacions de drets humans el desplaçament massiu de camperols dels seus pobles.

En aquest context cal situar la creació, l'any 1988, de la *Coordinadora*: agrupa dones indígenes que volen demanar responsabilitats per l'assassinat dels seus marits i familiars, i l'aparició amb vida dels desapareguts. Defensa, pacíficament, els indígenes, impulsant un diàleg que posi fi a la guerra civil. I defensa especialment els drets de les dones, i promou la seva participació en els projectes de redreçament de la identitat indígena i de defensa dels drets humans.

Són, doncs, dues formes (la Coral i la *Coordinadora*) ben diferents, però en el fons no tan allunyades, de treballar per un mateix objectiu: la pau, la justícia.